

KURYER LITEWSKI

W WILNIE, W SOBOTĘ DNIA 2 STYCZNIA V. S. 1815. ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

St. Petersburg, dnia 19 grudnia:

Gazeta Petersburska, Poczta Północna, która, iak wyraża, dawniej donosiła o doświadczeniach czynionych w Bessarabii, około drzewa tam rosnącego, zwanego Sumak, i używaniu jego do farbowania iedwabiu, rękodzieł wełnianych, a szczególniej safianów; teraz o teyże rzeczy pisze, co następuje: „Tenże sam P. Morgenstern, który dawniej przysłał kawałki drzewa Sumaku, temi dniami przysłał JW. Ministrowi Spraw Wewnętrznych wysuszone gałązki i świeże liście tegoż drzewa, zapewniając razem, iż one naydogodniiej użyte bydź mogą do wyrabiania safianu. Gałązki te i liście JW. Minister odesłał do tuteyszego Towarzystwa Ekonomicznego, które z przyłączoną odsiebie instrukcją, poleciło znaiomemu tu fabrykantowi safianów, Rotganowi, zrobić doświadczenie tych liści. Rotgan, składając Towarzystwu bardzo piękną skórę safianową, do której wyrobienia użyte były te liście, doniósł razem, iż użyciem ich, nie tylko się może zastąpić przywożony tu zza granicy Sumak, ale też, iż przysłany z Bessarabi daleko lepszym iest od zagranicznego w przymiotach i mocy: gdyż na wygarbowanie iednej skóry, bessarabijskiego sumaku potrzeba funtów dwa, a zagranicznego trzy; sama nawet robota z sumakiem bessarabijskim prędzej się odbywa: gdyż robiąc z cudzoziemskim, 5-6 dni potrzeba, z bessarabijskim zaś, dwóch dosyć. Towarzystwo Ekonomiczne, uważając, że ten krajowy materiał, do garbowania skór służący, wielkie może przynosić korzyści dla naszych garbarni i fabryk safianowych, postanowiło wiadomość o nim drukiem ogłosić, w dziele swoim pod tytułem, *Prace Towarzystwa &c.* Pochwala też ono roboty i gorliwość fabrykanta Rotgana. Mając tak wielką liczbę znacznych garbarni i fabryk safianowych w Rosyi, wielkie możemy obiecywać korzyści z nowego wynalazku tego, iezeli pracownicy fabrykanci nasi zaczną z Bessarabii sprowadzać liście przynajmniiej, które dla swojej lekkości wielką ukazują łatwość sprowadzania ich w różne miejsca. Drzewo Sumak naszczególniejszą i ztąd ieszcze zasługuje uwagę, iż drzewo samo do farbowania iest przydatne, liście zaś do garbowania skór służą: a tak w dwoistym względzie staie się głównym materiałem dla zakładów garbarskich.

Gazeta petersburska, Poczta Północna, o szeregzeniu się Towarzystwa Biblijnego Rosyjskiego, tak pisze: Na ostatniem posiedzeniu Komitetu tego Towarzystwa, dnia 16 listopada, czytane były listy i odezwy różnych osób, uwiadamiające, o życzeniu czy tających księgi święte, w różnych miejscach Rosyi, utworzenia u siebie oddziałów i komitetów Towarzystwa; indziej o ich już utworzeniu się, i o łownie do udzielony dawniej na to zgody tuteyszego Komitetu. Tym sposobem, dnia 30 sierpnia (r. p.) w Kamieńcu - Podolskim utworzony został Komitet oddziału podolskiego Towarzystwa Biblijnego Rosyjskiego. Wice-Prezydentem jego wybrany iest, mianowany Biskupem tamtejszy oyczezy, X. Borgiasz Mackiewicz, za którego gorliwem staraniem zawiązał się wspomniany Komitet; Dyrektorami Komitetu są: Wice-Gubernator Radzca

Kollegialny, Pawłowski; Proboszcz Pralat Krasinski; Policmeyster, Radzca Nadworny Rückhoff; Kanonik Bohdanowicz; Professor Stupnicki; i Kanonik Swierżewski: Sekretarzami: X. Rokicki i P. Nowohrebelski Sekretarz gubernialny; Kassyerem: Kanonik oraz Prefekt Seminarium X. Jordan — W Arensburgu (na wyspie Oesel) utworzył się Komitet Oddziału Arensburskiego Towarzystwa Biblijnego Rosyjskiego. Wice-Prezydentem jego iest Inspektor Szkół w prowincyi Oeselskiej, Doktor von Luce; Dyrektorami: Radzca Nadworny i Kons. Ass. von Pohl; Kons. Pastor Schmidt; Radzca Nadworny Lud. von Hildtstube; i Ober-Pastor Kampmann. Sekretarzem Pastor von Mikwitz; Podskarbin: Landrichter J. von Hildenstube. Z ofiar na ieden raz ięciorocznych weszło tam więcey 2,000 rubli — Podobne oddziały i komitety mają się wkrótce otworzyć w Woroneżu i Astrachaniu. &c.

— Kładziemy z kilku náy późniejszych numerów Poczty Północnej następny wyciąg ofiar:

JO. Xiążę Jmć Wolkoński, Jenerał jazdy, Gubernator wojenny Orenburski, przysłał do JW. Ministra spraw wewnętrznych 525 rubli assyg. i ieden rubel srebr., na rzecz wojowników, którzy ucierpieli na polu chwały, złożone przez kupców i obywateli miasta Człab, oraz, przez Starszynę dziesiątego bazarzkiego kantonu, Kagarmina Rachimowa. Pieniądze te odesłane zostały do JW. Zarządzającego ministeryum woyskowem.

Znaydujący się w Multanach Sekretarz gubernialny Zieliński, na rzecz spółziomków swoich, ranami i kalectwem w ostatniej wojnie okrytych, ofiarował 100 czer. złtch. — Pieniądze te przez ręce JW. Radzcy tajnego, Senatora Weidemejera przesłane zostały do JW. Zarządzającego ministeryum woyskowem.

Zarządzający Kancellaryą Petersburskiego Państwotycznego Towarzystwa Dam, Radzca Stanu, Turgieniew otrzymał nie dawno z Witebska, od osoby niewiadomey, 100 rubli. W liście swym, literami J. M. podpisanym, niewiadoma ta osoba wyraża: iż, chociaż sama ucierpiała od nieprzyjaciela więcey, aniżeli inni mieszkańcy tameczni; ale uradowana powrotem syna z woyska, o którym miała wiadomość, iż życie swoje położył za oyczyznę; i nadto otrzymawszy spełnienie pewnego życzenia swojego; prosi ażeby ta ofiara jey obróconą była na wspomnienie zniszczonych przez najeście nieprzyjacielskie. P. Turgieniew pieniądze te złożył Towarzystwu, dla użycia stosownie do ich przeznaczenia.

Z okoliczności Náywyższego Manifestu, pod d. 30 sierpnia (r. p.), obywatel gubernii Kurskiej, JW. Brygadyer Hrabia Wolkenstein, nie tylko dłużnikom swoim część długów darował, ale też za włości swoich, z własnych dochodów, opłacił podatków 1,119 rubli.

Włóścianie skarbowi, Tałowskiej i Kurtamyskiej włości (gub. orenbur. pow. czelabiński), na rzecz wojowników, którzy rany w bitwach odnieśli, złożyli 1000 rubli.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

A U S T R Y A.

Gazeta Petersburska, Poczta Północna, pod dniem 9 grudnia, z Wiednia donosi: „Dziśdy rozessła się

tu pogłoska, iż polityczne sprawy na Kongressie, które do postanowienia głównych Mocarstw bezśrednie należały, z ukontentowaniem spólnym tych Mocarstw, zupełnie ukończone zostały, jako to: o Saxonii, Pol-
sacze i szczególnych państwach niemieckich. Ze zaś w dalszych interessach zostają do rozstrzygnięcia pewne tylko, mniej znaczące okoliczności; z zupełną przeto pewnością można się spodziewać, rychłego ukończenia Kongressu. — Mówią tu, iż pewne Mocarstwo zaproponowało Kongressowi, iżby na przyszłość miasta *Torun* i *Krakow* do liczby miast anektowanych należały.

Gazeta Ryska, *Zuschauer*, pod dniem 15. grudnia z *Wiednia* donosi: „Król Wiertemberski podał protestacyą przeciwko projektowi, iżby *Moguncya* Bawarii dostać się miało. — Znaczące wzmocnienie wojsk austriackich do *Bukowiny* się posuwa. — Mówią o mającym nastąpić powszechnym zaciągu rekrutów do wojska w państwach austriackich.”

Gazeta Korespondenta Warszawskiego donosi z Korespondenta Hamburgskiego, pod d. 15. grudnia z *Wiednia*: Horyzont polityczny nie jest dotąd tak wypogodzony, jak się niedawno spodziewano. Jedną kże nie tracą nadziei, iż wkrótce nastąpi szczęśliwe rozwinięcie się rzeczy.

Z listu z *Wiednia* teyże daty: mówią, iż ze strony austriackiej nowe uczyniono przełożenie względem Saxonii. — Słychać, iż względem handlu niewolnikami zgodzono się, iż przedmiot ten, iakkolwiek ważnym jest dla ludzkości, nie może być jednak na kongresie, ani załatwiony ani nawet roztrząsany: gdyż mocarstwa niektóre największe w tej mierze znaczenie mające, iako to *Hiszpania* i *Portugalia*, nie należąc do rozstrzygnięcia sporów, względem posiadłości Mocarstw lądowych, nie chcą także przyjąć pośrednictwa względem handlu niewolnikami. — *Genwa* miała się protestować przeciwko wcieleniu krajów swoich do królestwa Sardynskiego. — Między *Austrią* i *Bawaryą* najlepsza zachodzi przyjaźń. Wielkie zasługi w wojennym i politycznym zawodzie Xęcia *Wredego* są tu z przyzwyczajonym cenione względem.

Inny list z *Wiednia* teyże daty: Zapewniają, iż względem Saxonii wkrótce dane będzie w odpowiedzi oświadczenie ze strony Rosyjskiej i Pruskiej. Po przybyciu pruskiego pułkownika *Rühla* z *Berlina* natychmiast wysłano go do pruskiej głównej kwatery w *Akwizgranie*. W ogóle zdaje się, iż między Xięzami byłego związku Reńskiego, nie ma pożądaney jednności.

Gazeta Berlińska pod dniem 19. grudnia donosi z *Wiednia*: „Dnia 29. listopada wyszło ztąd 40. gońców.”

Dnia 7. t. m. obchodzono tu uroczystość orderu *ś. Alexandra Newskiego*: nabożeństwo odprawiło się w kaplicy poselstwa Rosyjskiego. Cesarz nasz był tam obecny w mundurze Rosyjskim, i miał na sobie pomieniony order; Cesarz Rosyjski był w mundurze austriackim: obadwaj Cesarze do kościoła i na powrót w jednym iechali pojeździe. Dnia tego Cesarz Rosyjski osobiście dowodził regimentowi swemu, który w tym dniu otrzymał nową chorągiew, którą sama nasza Cesarzowa wyszywała, na miejscu otrzymaney i zupełnie już postrzelaney, którą miał sobie daną w czasie siedmioletney wojny przed 61. laty.

Hrabia *Coloredo* zbiera przez loteryą dobra swoje i fabryki żelazne. Z 80,000 losów, po złotych 15, w 3. dniach 15,000 rozehranó; Dom *P. Herz*, który się tem zajmuje, za swoje staranie otrzymał 5,000 losów.

Gazeta Wiedeńska, *Oesterreichischer Beobachter* pod dniem 27. grudnia donosi z *Wiednia*: „J. C. K. Mocę pozostałe po Xieciu *de Ligne* miejsce, Kapita-
na gwardyi białowój trabantów i straż nadworną, oddał raczył Marszałkowi polnemu Hrabie *Coloredo*.”

Wczora o godzinie 10. przed północniem, Król *Jmé Wiertemberski incognito* (na własne zadanie) stolicę tuteyszą opuścił, udając się na powrót do państw swoich.

(Ostatnia data gazet wiedeńskich, któreśmy otrzymali, jest d. 29. grudnia.)

FRANCYA.

Dnia 14. grudnia Król z familią znowu brtnością swoją zaszczylił teatr francuzki — Gazeta francuzka przepowiada, że koronacya Króla odprawi się w *Reims*, w miesiącu czerwcu.

Rozkazem pod d. 24. listop. Król Jenerała *Leytnanta Roger-Dumas* mianował dowódcą 19. dywizyi woyskowej (depart. *Radanu*, *Loary*, *Cantal*, i t. d.), Marszałka *Augereau* dowódcą 14. dywizyi woyskowej (dep. *Manche*, *Calvados*, *Orne*); a Marszałka *Sechet* dowódcą 5. dywizyi woyskowej (dep. górny i dolny *Ren*). Jenerał *Leytnant Dupont*, d. 6. grud. otrzymał dowództwo 22. dywiz. woysk. (dep. *Sarthe*, *Mayenne*, *Indre* i *Loire*).

Gazeta Powszechna Niemiecka, pod d. 19. grudnia ze *Strassburga* donosi: „O uzbrojeniu się i poruszeniach woyskowych nie tu u nas nie wiedzą; owszem każdy jest pewnym o trwałości pokoju i związków przyjaznych ze wszystkimi Państwami europejskimi. — Układy w *Wiedniu* bardzo czynnie odbywać się muszą: codzień bowiem gońcy z *Wiednia* i na powrót przez miasto nasze przebiegają; iedną kże nie sami tylko francuzcy; ale też angielscy i hiszpńscy, którzy przez *Francyą* do krajów swych jadą.”

Gazeta Ryska, *Zuschauer* d. 24. grudnia, pod artykułem z *Paryża* donosi: „Xiążę *Benewentu* protestował się urzędownie przeciwko trzem połączeniom i oświadczył: że *Francya* na nie nigdy nie zezwoli. Z powodu tej protestacyi, urlopowanych do regimentów powołano i *Mortier* do *Lille*, a Xiążę *Albufera* do *Strassburga* wyiechali. *Tailleraud* wyrażne miał polecenie, obstawać za zupełną niepoległością *Szwajcaryi*, i najlepszych skutków spodziewać się można z przyjętego systematu, to jest: nie opierać się przeciwnym interessowi *Francyi* działaniom; ale się przeciwko nim zabezpieczyć przez urzędową protestacyą, do której, iedli nie iedno, to drugie, mocarstwo przystąpi. W woysku największa panuje niechęć przeciwko *Prussom* i *Austrii*, a zajęcie *Saxonii* jest uważane za okoliczność, tyczącą się całej *Europy*. Przytem odżyła znowu nadzieja odniesienia korzyści z wkładów kongresowych, przez które nie po *Ren* w prawdziwe granice, ale *Porentruy*, *Carrouge*, część *Biskupstwa Bazyleykiego*, resztę *Sabaudyi*, i znaczną część *Belgów* pozyskać mają nadzieję.

Co się tycze stanu rzeczy wewnątrz kraju: Król, dla tego, że codzień wyjeżdża, i mimo największy nawet niepogody na teatrach bywa, pozyskał dla siebie *Paryżanów*, a nawet i publiczną opinią: częścią przez odmianę tonu pism ministerialnych, częścią, przez iedno z pism *P. Chateaubrianda* pod tytułem *Reflexions sur quelques écrits du jour*. Wreszcie zakazał też Król nosić mundurów wandejskich i woyska Xiążąt: gdyż ieden tylko jest mundur narodowy we *Francyi*. Rójalści mocno się przeciwko temu obruszyli, i przed kilką dniami, mieli iakoby, zamiar, Króla iadącego do teatru *l'Acad.*, do *Vendée* zaprowadzić, i przymusić go do odwołania tego rozkazu i do ogłoszenia przywrócenia dawney *Monarchii*. Ile wiemy: około 10. tej cztery regimenty jazdy odebrały rozkaz siąść na koń, i aż do powrotu Króla do *Tuileries* pod bronią zostawały. Minister *Policei* zadał sobie wiele pracy, w celu skłonięcia go, aby nie jechał do teatru: ale trudno było od tego odwieść.

Wmiarę upadający wziętości u ludu Xiążę *Berry*, podnosi się szacunek Xiecia *Orleńskiego*. Uniwersytet wiele cierpi, ale się utrzymuje. Tak wiele u nas widać w biegu pieniędzy, iż bilety bankowe wyżej się placą, jak gotowe pieniądze; ale wszystko jest niezmiernie drogo.